

УДК : 334.722:364.4:502/504(06)

Горошкова Л.А.*, д.е.н., доцент,
Хлобистов Є.В.***, д.е.н., професор,
Кузьменко М.В.***, аспірант

*Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти

**Національний університет “Кієво-Могилянська академія”

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ СТАЛОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДОРЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ЗМІН КЛІМАТУ

В роботі доведено, що сталий розвиток держави неможливо забезпечити без створення умов сталого розвитку її адміністративно-територіальних одиниць на основі моделі, складовими якої є економічна, соціальна та екологічна складові. Обґрунтована необхідність зосередження уваги на екологічній складовій. Показано, що одними із найважливіших еколого-економічних інструментів природоохоронної діяльності в Україні є екологічний податок та збір за забруднення довкілля. За результатами аналізу динаміки збору за забруднення навколишнього середовища встановлено, що останніми роками знизилась обсяги викидів забруднюючих речовин. Доведено, що уповільнення темпів зростання надходження екологічного податку до місцевих бюджетів є наслідком неефективної системи наповнення бюджетів об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та місцевих бюджетів.

Проведена оцінка рівня розвитку економічного механізму регулювання і стимулювання раціонального природокористування на основі показників природоохоронного фінансування. Здійснений аналіз динаміки зміни обсягів видатків на охорону навколишнього середовища. Встановлено, що видатки зведеного бюджету України на охорону навколишнього природного середовища щорічно зростають, але темпи цього зростання нівелюються інфляційними чинниками. Встановлено, що наявне уповільнення темпів фінансування з державного бюджету з одночасним збільшенням фінансування з

місцевих бюджетів. Це дало підстави стверджувати, що створені ОТГ більш виважено ставляться до екологічної політики та необхідності фінансування природоохоронних заходів.

Досліджено взаємозв'язок між надходженням екологічного податку до бюджетів та динамікою видатків на природоохоронні заходи. Встановлено, що динаміка надходження екологічного податку до бюджету не співпадає з динамікою видатків бюджету на охорону навколишнього середовища. Це свідчить про недосконалість регуляторних механізмів екологічної політики як на рівні держави, так і на рівні окремих територій. Доведена необхідність розроблення методологічних підходів до обґрунтування ефективних напрямів реалізації державної політики у сфері охорони довкілля на рівні ОТГ, рекомендацій з їх наукового супроводу, опрацювання комплексу заходів щодо їх упровадження та вдосконалення чинної організаційно-правової бази.

Проведений аналіз динаміки та джерел фінансування капітальних та поточних інвестицій у охорону навколишнього середовища. Показано, що динаміка темпів зростання капітальних інвестицій є нестабільною, внаслідок чого відсутні кардинальні зміни екологічної ситуації у країні. Показано, що темпи зростання поточних інвестицій є несуттєвими, на рівні офіційного рівня інфляції, що знижує їх економічну ефективність. Проведений аналіз структури джерел фінансування капітальних та поточних інвестицій у природоохоронну діяльність. Отримані результати підтвердили зроблені висновки щодо неефективності державної політики здійснення капітальних інвестицій у природоохоронні заходи.

Визначені основні проблеми, на вирішення яких необхідно зосередити управлінський вплив у процесі управління сталим розвитком міст і громад.